

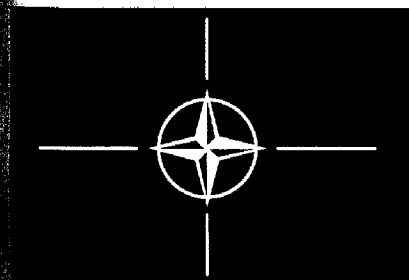

INFO-SCOOP

5
10

INHOUDSOPGAVE

VAN DE REDACTIE	2
COLOFON	2
BALKAN UPDATE	3
BOSNIË HERZEGOVINA	3
KROATIË	6
OOST-SLAVONIË	6
SERVIË	7
MONTENEGRO	8
OORLOGSTRIBUNAAL	9
HONGARIJE	10
VERWACHTING:	10
SAMENVATTING:	11
DE S2/G2 EN DE LUCHTDREIGING	13
INLEIDING	13
DOEN WE ER NU IETS AAN?	13
FACTOREN	13
HET CONFLICT	13

VAN DE REDACTIE

Elnt P.W.T.S. Menting

In deze Info-Scoop treft u slechts twee artikelen aan, te weten een actueel overzicht en achtergrondinformatie over de Balkan van de periode 6 oktober tot 17 november 1997 en een vervolg artikel met betrekking tot vijandelijke luchtdreiging. Door uitzendingen en overplaatsingen van personeel van 101 Mlpel is het onmogelijk om u op korte termijn een update over het Midden-Oosten te geven zoals verwoord in de Info-Scoop 09 van oktober 1997. Ik hoop dat u daar begrip voor heeft.

In het artikel over de Balkan geeft sm Nieboer aan dat de verkiezingen de etnische scheiding van Bosnië Herzegovina hebben bevestigd.

Door massaal gebruik te maken van de mogelijkheid te stemmen in de voormalige woonplaats zijn plaatselijke afwijkingen van de daadwerkelijke etnische verhoudingen ontstaan.

Om de problemen tijdens de parlementsverkiezingen van 22 en 23 november in Bosnisch Servië de baas te kunnen stuur Nederland een versterkt peloton mariniers, uitgerust met helmen, wapenstokken, schilden en traangasgranaten.

Op dit moment zijn in Bosnië Herzegovina 33 landen vertegenwoordigd waaronder strijdkrachten uit Tjechië, Polen, Hongarije en Rusland.

In Servië zijn voor 7 december de president verkiezingen gepland. Een mogelijke overwinning van Vojislav Seselj zal mogelijk in de toekomst ten kostte gaan van de moslims in Bosnië Herzegovina (denk hierbij aan het verkrijgen van een Groot-Servië, het doel dat Seselj na streeft).

We zien dat Kroatië een vergaande samenwerking wenst met de federatie van moslims en Kroaten. Ook wordt bovendien een vergaande samenwerking op defensie- en veiligheidsgebied voorgesteld. De haven in Ploce neemt hierbij, gezien het economische belang, een belangrijke plaats in.

In het artikel "DE S2/G2 EN DE LUCHTDREIGING" schrijven de aooi Breurkens en de kap Van Elk, de beide specialisten binnen 101 Mlpel op dit gebied, ondermeer dat over het algemeen S2/G2 functionarissen wel zijn opgeleid in het analyseren van grond dreiging maar in mindere mate in het analyseren van luchtdreiging.

Voor de Sie S2/G2 is het zeer belangrijk analyses te kunnen maken over welke objecten de vijand zal gaan aanvallen. In het artikel wordt nader ingegaan op het optreden van vijandelijke luchtmacht bij zowel War Operations (AVT) als bij Peace Support Operations (Vredes Operaties). Hiermee wordt tevens de relatie gelegd tussen grond optreden en politieke invloeden. Uiteindelijk is het de bedoeling van dit artikel en de voorgaande artikelen, u het gevoel te geven dat er wel degelijk iets te doen is tegen vijandelijke luchtdreiging.

Zoals aangegeven in de colofon is de Info-Scoop volledig samengesteld uit open bronnen.

Indien er uwerzijds op- of aanmerkingen zijn over de inhoud van deze publicaties, wordt u verzocht contact op te nemen met één van de redactieleden van de Info-Scoop (zie colofon).

COLOFON

INFO-SCOOP Is een maandelijks uitgave van 101 Mlpel.

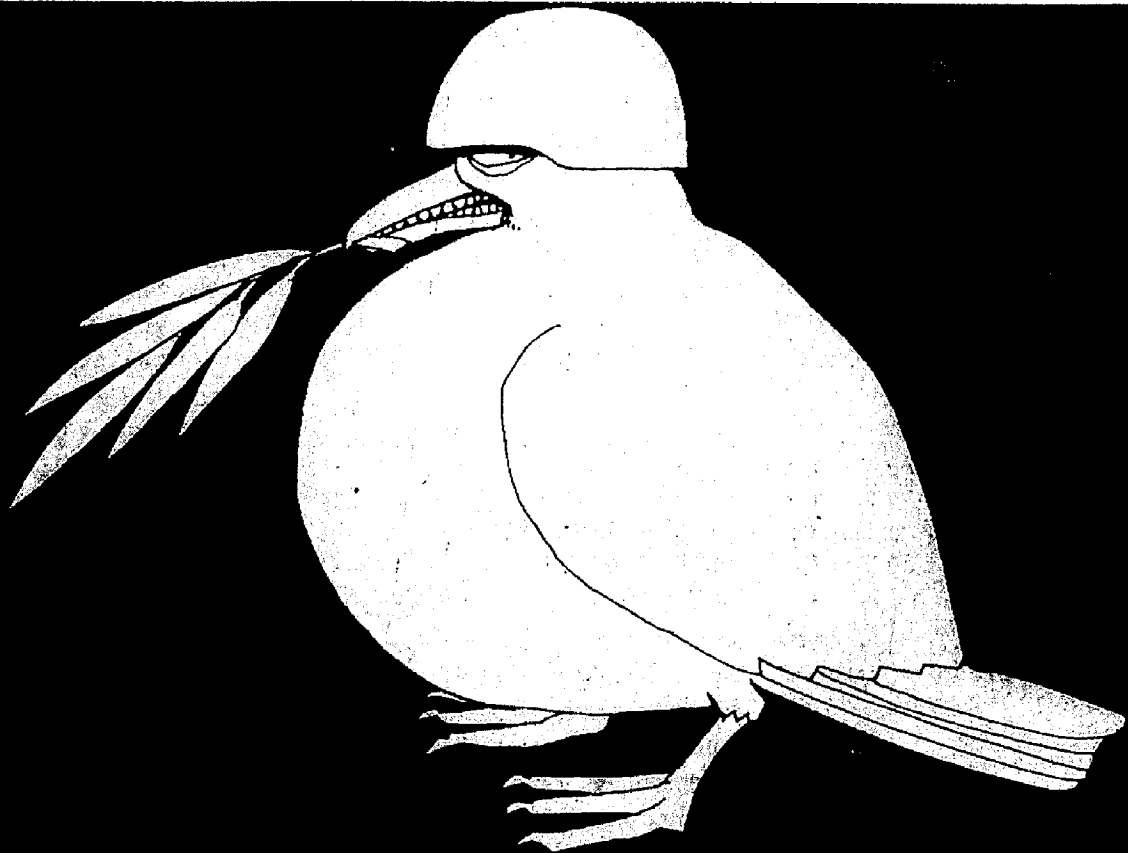
Adres: Simon Stevinkazerne, MPC 41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede

Telefoon: 0318-683050/3073/3023

Redactie: Maj H.J. Jacobs, Elnt P.W.T.S. Menting, Sgt1 A. Wever

De **INFO-SCOOP** wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie.

De inhoud van de **INFO-SCOOP** is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publikatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

VERDEDE IN BOSNIË

Smi G. Nieboer

Voor u ligt een overzicht van actualiteiten en achtergrondinformatie van de Balkanregio over de periode 6 oktober tot 17 november 1997.

Voor dit overzicht is gebruik gemaakt van diverse kranten en tijdschriften zoals: NRC, Algemeen Dagblad, The Times, Herald Tribune, Frankfurter Allgemeine Zeitung, de Gelderlander, Reformatorisch Dagblad, Nieuwsblad van het Noorden, Le Monde, Elsevier, de Volkskrant en de Telegraaf. Tevens is gebruik gemaakt van tekst, journaalbeelden en actualiteitenprogramma's van radio en televisie.

BOSNIË HERZEGOVINA

VERDESMACHT BLIJFT LAN- GER IN BOSNIË

Over een aantal maanden zit de missie van de 32.000 NAVO-militairen in Bosnië Herzegovina erop. Maar om de deur achter je dicht te doen en

te vertrekken is erg onverstandig. NAVO-experts voorspellen dat de oorlog tussen moslims, Bosnische Kroaten en Bosnische Serviërs hervat wordt zodra de internationale vredesmacht het land verlaat. De moslims zijn druk bezig met de opbouw van hun leger, terwijl de Bosnisch Servische helft van Bosnië ten prooi is gevallen aan armoede en onderlinge twist. Volgens NAVO-experts zijn de moslims nu al sterk genoeg om in enkele dagen Oost-Bosnië terug te veroveren. De regering-Clinton is zich bewust van het gevaar en bereidt het Amerikaanse volk voor op een voortzetting van de missie. Langer in Bosnië blijven of niet wordt voornamelijk een budgettaire kwestie. De regering heeft ooit voorspeld dat het Pentagon 2,5 miljard dollar aan Bosnië kwijt zou zijn. Inmiddels is dat al bijna driemaal zoveel geworden. Als Dayton faalt, zal Bosnië vrijwel zeker terugglijden in een conflict, dat tot een grotere oorlog in Zuidoost-Europa leidt. Volgens bronnen in de Amerikaanse regering zijn Clinton en

zijn adviseurs, na een stevige discussie, het eens geworden dat een deel van de Amerikaanse eenheden na 30 juni 1998 moet blijven. Het lot van de 8.000 Amerikaanse militairen in Bosnië Herzegovina is één van de gevoeligste kwesties van Clintons tweede termijn. Tegenstanders waarschuwen voor mission creep: een situatie waarin de Amerikaanse militairen zich steeds meer moeten bezighouden met kwesties die niets met de SFOR-taken te maken hebben. In Sarajevo wordt de opvolger van de huidige SFOR middels een grap 'EFOR' genoemd; "Eternal force", eeuwige macht", want voorlopig ziet het er naar uit, dat de vredessoldaten voor onbepaalde tijd in Bosnië Herzegovina moeten blijven, wil de oorlog niet hervat worden. De ironie wil, dat het juist de Amerikaanse angst voor mission creep is, die vorderingen op dit gebied tegenhouden. Oorlogsmisdadigers lopen vrij rond, terugkerende vluchtelingen worden weggejaagd en de deling van Bosnië Herzegovina in etnische mini-staat-

jes bestendig. Uit angst voor slachtoffers onder de eigen militairen, beperkt de NAVO zich tot het patrouilleren langs de bestandsgrenzen. Op dit moment zijn in Bosnië Herzegovina 33 landen vertegenwoordigd, waaronder strijdkrachten uit Tsjechië, Polen, Hongarije en Rusland. Voor Clinton staat meer op het spel dan alleen Bosnië. Zijn adviseurs vrezen dat de geloofwaardigheid van de NAVO gevaar loopt, als de alliantie zich terugtrekt uit de belangrijkste Europese brandhaard. De Europese bondgenoten, die volhouden dat ze het niet alleen afkunnen in Bosnië Herzegovina, verwachtten dat de VS ondanks het verzet in het Congres na juni 1998 met 5.000 militairen in Bosnië Herzegovina aanwezig blijft. Ondertussen is voor de opvolger van SFOR een nieuwe naam bedacht: DFOR, *Deterrence Force* (afschrikkingsmacht).

EXTRA EENHEID NAAR BOSNIË

De NAVO stuurt 3.000 militairen extra naar Bosnië om de huidige 32.000 SFOR-troepen bij te staan. De versterking is nodig om eventuele problemen tijdens de parlementsverkiezingen van 22 en 23 november in Bosnisch Servië de baas te kunnen. Nederland stuurt een versterkt peloton mariniers dat speciaal getraind is in het beteugelen van rellen. De eenheid, bestaande uit 50 man, wordt met helmen, wapenstokken, schilden en

traangasgranaten uitgerust. De 2e "mobiele eenheid" wordt in ieder geval tot eind december achter de hand gehouden omdat het de komende periode "dat het duidelijk moet worden" wie het in het Servische deel van Bosnië Herzegovina voor het zeggen gaat krijgen". Het marinierspeloton komt uit het NL-contingent, bestaande uit een bataljon mariniers en een mortiercompagnie van samen 1000 man, die in Nederland beschikbaar word gehouden voor eventuele versterking.

IMPLEMENTATIE VERKIEZINGSUITSLAG VAN GEMEENTERAADS-VERKIEZINGEN

De jongste uitslagen van de lokale gemeenteraadsverkiezingen in Bosnië Herzegovina hebben op diverse plaatsen geleid tot nieuwe confrontaties tussen de verschillende etnische groeperingen. Zo hebben verjaagde bevolkingsgroepen via de stembus de politieke macht heroverd in hun vroegere woonplaats. In het door Bosnische Serviërs gezuiverde Srebrenica, hebben de moslims nu de absolute meerderheid in de gemeenteraad. Bosnische Serviërs zegevierden in Drvar waar zij door de Kroaten zijn verdreven. In Drvar, dat voor de oorlog een Servische meerderheid kende van 97 procent, wonen op dit moment uitsluitend Kroaten uit Centraal-Bosnië. De gemeenteraad zal

echter 19 Serviërs tellen tegenover 11 Kroaten. In Srebrenica is dezelfde situatie ontstaan. De Coalitie voor een Verenigd en Democratisch Bosnië-Herzegovina (gedomineerd door de regerende moslimpartij SDA) krijgt er met 24 van de 45 zetels een absolute meerderheid in de raad. De Bosnische Serviërs, veelal vluchtelingen uit Sarajevo, veroverden 20 zetels. Een zetel ging naar een onafhankelijke moslim-kandidaat. Op dit moment zijn 84 gemeenteraden geïnstalleerd volgens de regels van de OVSE. 39 zijn er gepland en voor 13 gemeenten zijn nog geen data vastgesteld¹. De vreemde situatie dat etnische groepen de macht winnen in gemeenten waar zij nu niet meer wonen, is het gevolg van de regels van de verkiezingen in Bosnië Herzegovina. Burgers konden hun stem uitbrengen voor de raad van de gemeenten waar zij bij de volkstemming van 1991 stonden ingeschreven. Dat leidde tot 'tactisch stemgedrag', waarbij de op nationalisme gebaseerde partijen proberen strategische steden in handen te krijgen of te houden. Op dit moment verloopt de installatie van de nieuwe gemeenteraden in met name Visoko, Kiseljak Glamoc, Brcko en Velika Kladusa erg traag of hebben nog niet plaats gevonden. Volgens de regels moest dertig dagen na goedkeuring van de uitslagen door de Kiesraad, de macht worden overgedragen aan de winnaars. Zo niet, dan zal de internationale gemeenschap maatregelen moeten nemen. Een van deze maatregelen is het stopzetten van de financiële hulp. SFOR heeft verklaard de verkiezingsuitslag tegen elke prijs te zullen afdwingen. Dit laatste lijkt ogenschijnlijk een normale zaak, maar in de Bosnische praktijk ondoenlijk. Een terugkeer van duizenden moslims naar Srebrenica, of van Serviërs naar Drvar, leidt zeker tot confrontaties. Het is niet uitgesloten dat SFOR de moslim gemeenteraadsleden permanent zal moeten beschermen, of dat de gemeenteraad zijn werk 'in ballingschap' zal moeten

● VITEZ – Een groepje Nederlandse mariniers patrouilleerde dit weekeinde in Vitez. De komende weken en maanden zal de vredesmacht SFOR krachtig en zichtbaar aanwezig moeten zijn in Bosnië, aldus minister Voorhoeve tijdens een werkbezoek dit weekeinde.

¹Een voorlopige uitslagenlijst is aan het einde van deze update bijgevoegd.

Foto ANP

uitvoeren. Als eind dit jaar te weinig gemeenten een functionerend bestuur hebben, verklaart de OVSE de verkiezingen alsnog ongeldig, maar aan de overtuigingskracht van dit dreigement wordt getwijfeld.

MACHTSEVENWICHT VOLGENS DAYTON

De herbewapening van de moslim-Kroatische federatie verloopt volgens een VS-woordvoerder bij de NAVO geheel volgens Amerikaans plan. Dat wil zeggen het train and equip-programma dat gericht is op een machtsevenwicht. In Dayton werd afgesproken dat de federatie van moslims en Kroaten tweemaal zo sterk mag worden als de Republika Srpska, omdat deze in geval van oorlog geacht wordt te kunnen steunen op het Joegoslavische leger.

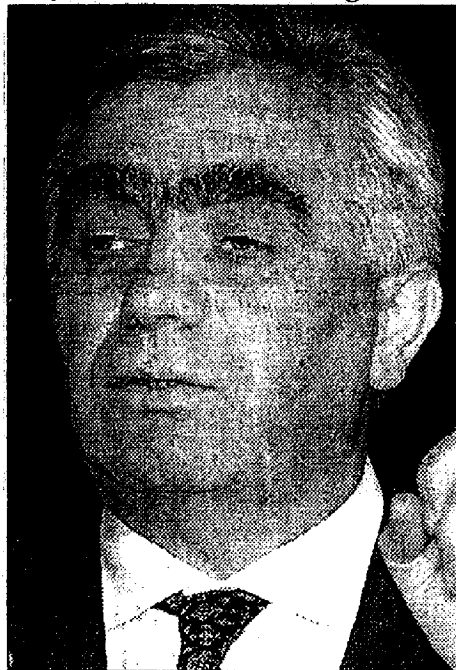
MACHTSEVENWICHT VOLGENS DAYTON
 Vientig Bosnische ruziemakers per 1 november '97

	Federale Republiek Kroatië	Bosnische Federatie	Federale Republiek Srpska en Kroaten	Servische Republiek
Wapens	1025	410	400	273
Voertuigen	850	340	340	227
Munitie	3075	1500	1500	1000
Radio-apparatuur	155	62	62	41
Documenten	53	21	21	14

SFOR ONTMANTELD KAZERNE
 Vijf honderden militairen van de Poolse en Poolse brigade hebben op 10 november in Doboj een kazerne van Karadzic-gezinde politie bezet en ontmanteld. Zij ontwapenden 105 agenten van een speciale politie-eenheid. Wapens, voertuigen, radio-apparatuur en documenten werden in beslag genomen. De Bosnisch-Servische politiemannen boden geen

verzet. SFOR greep in omdat de speciale politie-eenheid in Doboj geen uitleg had gegeven van een actie in september. Toen had de eenheid in Doboj zonder de vereiste toestemming van SFOR vijf lijfwachten geleverd voor Momcilo Krajisnik, de leider van de "hardliners" onder de Bosnische Serviërs, tevens vriend en medestander van Radovan Karadzic. Krajisnik kwam in september naar Banja Luka om er de president van de Servische Republiek, Biljana Plavsic uit te dagen. Die actie leidde uiteindelijk tot een vernedering voor Krajisnik, die door de aanhangers van

Momcilo Krajisnik
...zakenvriend Karadzic...

Plavsic in een hotel werd opgesloten en die zich uiteindelijk onder bescherming van de gehate SFOR in veiligheid moest laten brengen. SFOR heeft de politie-eenheid in Doboj sinds september om uitleg gevraagd over de niet toegestane verplaatsing van de vijf agenten en de rol die ze in Banja Luka speelden. Omdat de uitleg uitbleef werd uiteindelijk tot de actie besloten.

NEDERLANDSE SFOR-MILITAIRES MAKEN IN SARAJEVO RAKET ONSCHADELIJK

De ruim 4000 inwoners van Hrasno, een woonwijk in het centrum van de Bosnische hoofdstad Sarajevo, kunnen dankzij een spectaculaire actie van Nederlandse SFOR-militairen weer rustig slapen. Specialisten van het Explosieven Opruimings Commando (EOC) verwijderden op 13 november een onontplofte anti-tankraket uit de gevel van een torenflat in het hart van de wijk. De raket, een overblijfsel uit de oorlog, stak als een soort enorme spijker op dertig meter hoogte uit de gevel van het zwaar gehavende flatgebouw. Met behulp van een speciaal voor de gelegenheid gebouwde steiger wisten de EOC'ers het projectiel te bereiken en onschadelijk te maken. Met het verwijderen van de raket is een belangrijk obstakel voor het verdere herstel van de wijk uit de weg geruimd. Vanwege het gevaarlijke projectiel kon tot nu toe niet begonnen worden met de renovatie van vijf zwaar gehavende torenflats in het hart van de wijk. De EOC-actie kwam tot stand op initiatief van het VVD-kamerlid Blaauw. Toen hij afgelopen voorjaar de wijk bezocht en op het gevaarlijke projectiel attent werd gemaakt, beloofde Blaauw de zaak aan te kaarten bij het Nederlandse Ministerie van Defensie. Daar werd positief gereageerd op de suggestie om Nederlandse EOC'ers met het verwijderen van de raket te belasten. Vervolgens reageerden ook het Britse SFOR-commando in Midden-Bosnië waar het Nederlandse SFOR-commando dat verantwoordelijk is voor de regio rond Sarajevo, positief.

KROATIË

KROATIË WIL SAMENWERKEN MET DE FEDERATIE (MKF)

Kroatië wil vergaande samenwerking met de federatie van moslims en Kroaten. Zagreb stelt de Bosnische Kroaten en moslims een gemeenschappelijke markt, een douane-unie, een muntunie en een vrijhandelszone in het vooruitzicht. Deze plannen zijn in Zagreb door de Kroatische regering voorgelegd aan de vertegenwoordigers van de Moslim Kroatische Federatie (een van de twee territoriale grootheden in Bosnië Herzegovina) Daarbij waren ook vertegenwoordigers van het centrale gezag in Bosnië en van de internationale gemeenschap aanwezig. In het document, dat volgens Zagreb "een basis voor discussie" is, wordt bovendien vergaande samenwerking op defensie- en veiligheidsgebied voorgesteld. Zo zouden Kroatië en de Moslim Kroatische Federatie in het geval van oorlog of van een onmiddellijke bedreiging van één van beide partners een gezamenlijk opperbevel moeten vormen. Kroatië en de federatie moeten het tenslotte eens worden over de Bosnische toegang tot de Kroatische haven Ploce en een vrij verkeer van Kroaten door het Bosnische havenstadje Neum. Volgens Kroatië is het plan een poging niet alleen de betrekkingen tussen beide landen te verbeteren, maar ook die tussen de Bosnische Kroaten en de moslims binnen de federatie op een hoger niveau te brengen. Over Ploce zijn in het begin van 1994 vergaande afspraken gemaakt, maar in de praktijk is men het na bijna vier jaar nog altijd niet eens over het gemeenschappelijk gebruik van de haven. De enige haven waarover Bosnië Herzegovina beschikt, Neum, is te klein om de federatie economisch van nut te zijn. Daar komt nog bij dat de moslims ook Kroatië niet vertrouwen. Ze verdenken de Kroatische president Franjo Tudjman er nog steeds van uit te zijn op een Groot-Kroatië waarvan de woongebieden (o.a. de Vitez- en Kiseljapocket) van de Bosnische Kroaten deel zouden moeten uitma-

ken. President Alija Izetbegovic van Bosnië heeft de Kroatische plannen voor vergaande samenwerking van de hand gewezen. Het Kroatische voorstel is voor de moslims "onaanvaardbaar" omdat onderdelen van Kroatische plannen "kunnen worden gezien als voorstellen voor de verdeling van Bosnië Herzegovina". Eerder al had Bosnië-gezant Carlos Westendorp de voorstellen van Kroatië als strijdig met de Bosnische grondwet, afgewezen. Daarnaast vond ook Westendorp dat de Kroatische plannen "neerkomen op een niet omstreden verdeling" van Bosnië Herzegovina.

OOST-SLAVONIË

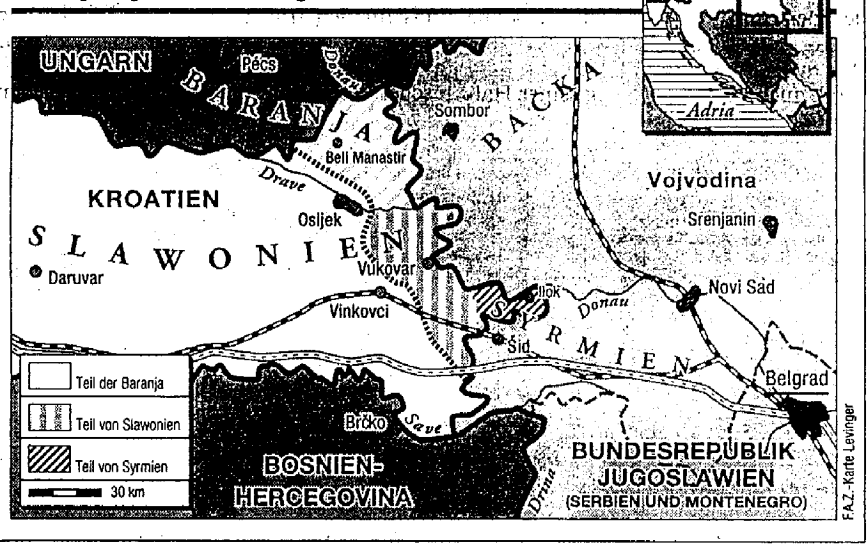
OOST-SLAVONIË NOG NIET NAAR KROATIË

Oost-Slavonië is het laatste deel van het gebied dat de Kroatische Serviërs tijdens de oorlog in 1991 veroverden. Het gebied staat onder controle van

de Verenigde Naties. Op grond van een in 1995 gesloten akkoord moet die controle dit jaar weer in handen van de Kroatische regering worden gelegd, na het vertrek van de laatste militairen, militaire waarnemers en politiemannen van de VN. Als de Veiligheidsraad de aanbeveling van secretaris-generaal Kofi Annan opvolgt, krijgt Kroatië echter pas op zijn vroegst begin volgend jaar de controle over Oost-Slavonië in handen. De laatste fase van de terugtrekking van de VN-soldaten is vanaf 15 oktober dan ook gewoon doorgegaan. Maar Annan vraagt in zijn rapport de vierhonderd civiele en de honderd militaire waarnemers niet te laten vertrekken. Zij moeten volgens hem tot zeker 15 januari volgend jaar in het gebied blijven. Daarna worden zij gedeeltelijk vervangen door 250 internationale waarnemers van de Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa (OVSE). De Kroaten hebben die vertraging te danken aan hun

Übergangsverwaltung der Vereinten Nationen

eigen "gebrek aan politieke wil" om in Oost-Slavonië een daadwerkelijke verzoening tussen Kroaten en Serviërs op gang te brengen, zo schrijft Annan in zijn rapport. Kroatië heeft goede vooruitgang geboekt op formeel-technisch gebied, zoals bij de opbouw van formele staatsinstellingen. Maar het heeft te weinig gedaan om het vertrouwen te winnen van de Kroatische Serviërs in de regio, om pesterijen te voorkomen en om een soepele overgang te bereiken.

SERVIËRS EN KROATEN SAMEN NAAR SCHOOL

De Servische scholieren in Beli Manastir, in het noordoosten van Oost-Slavonië zitten na bemiddeling van de VN op een Kroatisch gymnasium. Het enig wat de Servische leerlingen willen is een diploma, en dan wegwezen, de grens over naar Servië. Het gymnasium ligt in de Baranja, een vlakke en vruchtbare landbouwstreek, een gebied wat in 1991 aan het begin van de oorlog in handen van de Serviërs is gevallen. Maar in 1995 was de kracht van het Kroatische leger zozeer toegenomen, dat de Serviërs morrend toestonden dat de Baranja, na een overgangperiode van twee jaar, bij Kroatië zou worden gevoegd. Voor de oorlog weerspiegelden de scholieren de etnische mix van Beli Manastir: ruwweg één derde was Servisch, één derde Kroatisch en één derde Hongaars. Er was niemand die

veel aandacht besteedde aan zijn of haar nationaliteit. Na vijf jaar oorlog moeten de voormalige vijanden weer met elkaar leren leven. Maar het is moeilijk oude stereotypen opzij te zetten. Servische scholieren lezen in hun geschiedenisboeken dat de oorlog een complot was van "het Vaticaan en herenigd Duitsland". Kroaten moesten feiten over "de Groot-Servische agressie" uit hun hoofd leren. Toen de scholieren elkaar voor het eerste weer ontmoetten, werd er over en weer gescholden en dreigden ze elkaar bijna te lijf te gaan. Bij de ingang van het gymnasium hebben de Oost-Slavonische autoriteiten aan het begin van het schooljaar een triomfantelijke naamplaat opgehangen: "Republiek Kroatië Gymnasium". De Serviërs en Kroaten konden het niet eens worden over een nieuwe naam voor de school, daarom is het nu kortaf "Gymnasium van Beli Manastir". De Verenigde Naties, die de Baranja en de aangrenzende Servische gebieden in de overgangperiode bewaken en besturen, proberen de vijanden nader tot elkaar te brengen. Met succes: wraaknemingen van de Kroaten, een exodus van de Serviërs en gewapende botsingen zijn voorkomen. De onderhandelingen tussen de Servische en de Kroaten over de organisatie van de scholen en het onderwijsprogramma duurden langer dan een jaar. Pas na zware pressie van de VN zetten ze uiteindelijk hun

handtekening onder een akkoord. De leiding over de scholen werd verdeeld volgens een etnische sleutel, alsof het gewichtige ministersposten waren. Het akkoord heeft de spanningen in Beli Manastir niet verminderd. De Serviërs organiseerden onlangs een scholierenstaking; de kinderen gingen de straat op voor eigen scholen, en wel meteen. Daarop weigerden de Kroatische leraren les te geven. De Amerikaanse ambassadeur in Kroatië en het hoofd van het VN-overgangsbestuur moesten eraan te pas komen om de zaak te sussen. Toch zit de haat misschien niet zo diep als het op het eerste gezicht lijkt. De scholieren bouwen gezamenlijk feestjes, in het begin opgezet door een voortvarende VN-functionaris, bijgestaan door de directeur van het gymnasium. De eerste keer zaten de Kroatische- en de Servische leerlingen elk aan hun eigen kant van een feestzaal bedremmeld tegenover elkaar. Nu, bij de derde ontmoeting, kan niemand nog zien wie een Serviër is en wie een Kroaat.

SERVIË

VERTROUWELING VAN MILOSEVIC VERMOORD

Een vertrouweling van Milosevic en diens vrouw Mirjana Markovic is op 24 oktober doodgeschoten in Belgrado. Zijn lijfwacht raakte levensgevaarlijk gewond. De Servische politicus en zakenman Zoran 'de gewerkolf' Todorovic kreeg van dichtbij een regen van kogels door zijn hoofd geschoten. Todorovic was niet de eerste de beste. Behalve multimiljonair was hij een huisvriend van Milosevic en secretaris-generaal van Joegoslavisch Links (JUL), het kleine, maar invloedrijke communistische partijtje van Mirjana Markovic. Van de moordenaar(s) ontbreekt elk spoor, maar JUL verklaarde meteen dat Todorovic 'het slachtoffer van zijn overtuiging' was geworden. De schietpartij heeft tot onrust geleid in de regerende elite van Joegoslavië. In april dit jaar werd Radovan Stojicic, luitenant-generaal en veiligheidsadviseur van Milosevic reeds vermoord

in Belgrado. Twee maanden eerder kwam een zakenrelatie van Milosevic, Vladan Kovacevic, bij een aanslag om het leven. Er zijn geen aanwijzingen dat de moorden met elkaar in verband staan. De steenrijke Todorovic heeft, naar wordt gezegd, in Belgrado zijn fortuin gemaakt door schimmige zaken, vooral ten tijde van de VN-sancties tegen Klein-Joegoslavië. Todorovic werd gehaat door de democratische oppositie omdat hij zich ondanks zijn duistere zaken voordeed als een sociaal bewogen man. Bovendien steunde hij de neo-communistische theorieën van mevrouw Markovic.

MILOSEVIC NOEMT NIEUWE KANDIDAAT

De regerende socialisten hebben een nieuwe kandidaat aangewezen voor de presidentsverkiezingen van 7 december: Milan Milutinovic, de federale (Joegoslavische) minister van Buitenlandse Zaken. Hij vervangt Zoran Lilic, die er in eerder gehouden verkiezingsronden niet in slaagde tot president te worden gekozen. In de eerste ronde, eind september, eindigde Lilic weliswaar op de eerste plaats maar kwam hij veel te veel stemmen tekort voor de vereiste absolute meerderheid. In de tweede ronde leed Lilic een smadelijke nederlaag tegen de ultra-nationalist Vojislav Seselj, maar omdat de totale opkomst onder de vijftig procent bleef werden de verkiezingen ongeldig verklaard. Milutinovic is, net als Lilic, een trouwe medewerker van de Joegoslavische president Milosevic. Hij is federaal minister van Buitenlandse Zaken sinds 1995 en was voor die tijd onder andere ambassadeur in Griekenland en directeur van de nationale bibliotheek. Hij is lid van het bestuur van de socialistische partij SPS en heeft de reputatie een conformistische bureaucraat te zijn. De verkiezingen van 7 december worden opnieuw geboycot door de democratische oppositie: omdat twaalf partijen van Zoran Djindjic en de Burger-Alliantie van Vesna Pesic de belangrijkste zijn, hebben hun aanhangers opgeroepen niet te gaan stem-

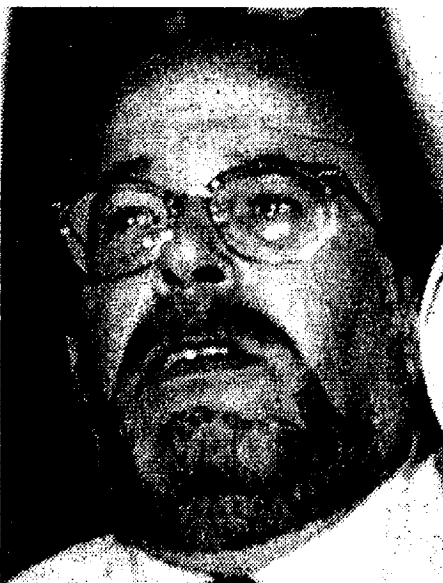
men. Vuk Drascovic, de leider van de oppositionele Servische Vernieuwingsbeweging SPO, die eerder dit jaar met Djindjic en de oppositie-coalitie Zajedno brak, heeft zich daartegen wel opnieuw kandidaat gesteld.

KOSOVO

In Kosovo zijn twee miljoen Albanen tot de conclusie gekomen dat een vreedzaam protest tegen de Servische overheersing niet langer helpt. Maar Kosovo is heilige grond voor de Serviërs, die daar slechts tien procent van de bevolking uitmaken. Milosevic beklom daar in 1987 voor het eerst het glibberige pad van de macht. Begin oktober werd een optocht van Albanese studenten uit elkaar geslagen. De sterk groeiende guerrillabeweging daar, wordt gevoed door de honderden Albanen die de laatste tijd uit Duitsland en Zwitserland zijn gezet.

LEIDERS VAN JOEGOSLAVIË EN ALBANIË PRATEN OVER KOSOVO

Tijdens een tweedaagse top van Balkanleiders in Agia Pelagia op Kreta hebben de Joegoslavische president Slobodan Milosevic en de Albanese premier Fatos Nano met elkaar over het probleem-Kosovo gesproken.

Fatos Nano

Ze werden het niet eens. "Elk van ons heeft zijn standpunt verdedigd. Iederen is vrij om er zijn eigen denkbeelden op na te houden", zo drukte Nano

het na afloop uit. Maar het overleg op zichzelf was belangrijk: het was voor het eerst in vijftig jaar dat de leiders van Joegoslavië en Albanië elkaar ontmoetten.

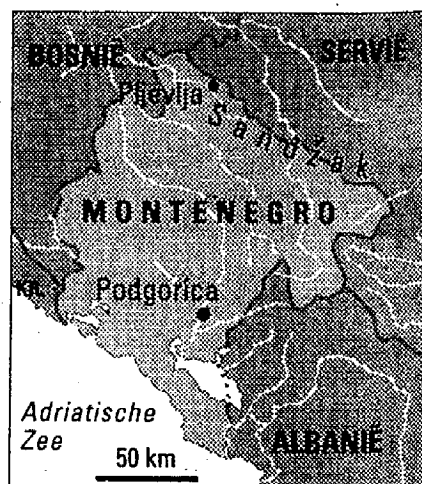
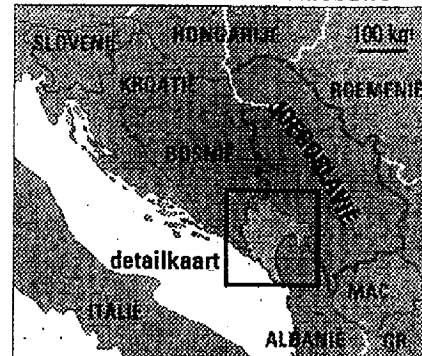
De leiders van zeven Balkanlanden (Joegoslavië, Macedonië, Roemenië, Bulgarije, Turkije, Griekenland en Albanië) hebben opgeroepen tot "de opbouw van een kader" dat van de Balkan een regio van "vrede, veiligheid, goed nabuurschap en stabiliteit" moet maken. Concrete problemen zijn niet opgelost. Ze beloven de onschendbaarheid van grenzen en de integriteit van staten te respecteren en geschillen vreedzaam op te lossen. Daarnaast werd in een verklaring onderstreept dat "Europese en Euro-Atlantische integratie" van het grootste belang is voor de regio.

MONTENEGRO

ETNISCHE RELLEN NA PRESIDENTSVERKIEZING

In Montenegro is de spanning toegenomen door de weigering van president Momir Bulatovic om zijn nederlaag bij de presidentsverkiezingen van 19 oktober te erkennen. Bulatovic werd op het nippertje verslagen door

VERKIEZINGEN IN MONTENEGRO

Momir Bulatović

Foto Reuters

Milo Djukanović

Foto Reuters

ijn rivaal Milo Djukanovic, de premier van Montenegro. Volgens officiële uitslag kreeg Bulatovic (een aanhanger van president Milosevic) ruim 69.000 stemmen. Djukanovic, een hervormer en een fel tegenstander van Milosevic kreeg bijna 175.000 stemmen, ruim vijfduizend méér dan de zittende president. Direct na de verkiezingen van Bulatovic verklaarde hij zijn campagneleider van Bulatovic als nederlaag. Maar een dag later betwistte Bulatovic de juistheid van de uitslag van de verkiezingen. Hij zei dat de federale rechtbanken in Belgrado zullen inschakelen om de uitslag van de verkiezingen teniet te doen. De organisatie voor Vrede en samenwer-

king in Europa (OVSE) heeft verklaard de uitslagen van de verkiezingen te erkennen. Bulatovic heeft zijn aanhangers aansluitend opgeroepen tot het houden van dagelijkse protesten. Sinds de eerste verkiezingsronde, op 5 oktober, klaagt Bulatovic over onregelmatigheden. Volgens hem zijn er ten onrechte 9000 nieuwe kiezers op de lijsten bijgeschreven. De aanhangers van de nieuwe president Djukanovic zouden dat hebben gedaan om hun favoriet te laten winnen.

NAVO-MILITAIREN NAAR MONTENEGRO?

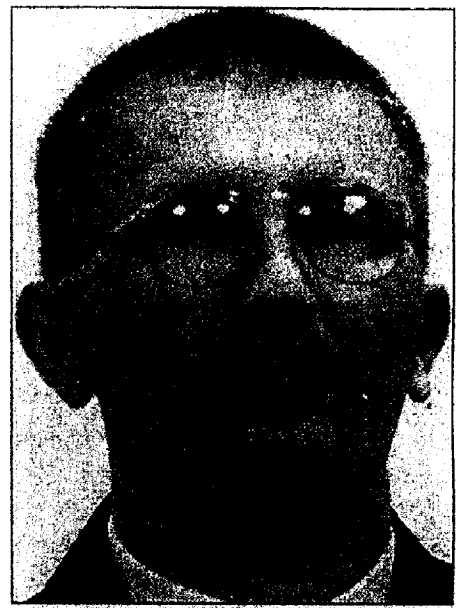
Eén van de leiders van de oppositie in Montenegro heeft begin november gezegd dat de NAVO troepen naar Montenegro moet sturen om geweld tussen aanhangers en tegenstanders van de nieuwgekozen president Milo Djukanovic te voorkomen. Novak Kilibarda, de leider van de oppositionele Volkspartij zei in het parlement dat in Montenegro bloedvergieten dreigt, tenzij "buitenlandse troepen de vrede handhaven". Het Montenegrijnse parlement is van af het eind van oktober bijeen om te praten over een oplossing van de crisis, maar boekt daarbij maar weinig vorderingen. De verbale ruzies tussen de aanhangers van Bulatovic en de aanhangers van Djukanovic lopen zo hoog op dat sommige functionarissen hebben gezegd bang te zijn dat het binnen de muren van het parlement tot bloedvergieten komt.

OORLOGSTRIBUNAAL

TIEN OORLOGSMISDADIGERS MELDEN ZICH VRIJWILLIG.

Begin oktober hebben zich tien van oorlogsmisdaden beschuldigde Bosnische Kroaten vrijwillig gemeld bij het Oorlogstribunaal in Den Haag. Zij werden direct na aankomst overgeplaatst naar de gevangenis van de VN in Scheveningen. Onder de tien Bosnische Kroaten zit onder andere Dario Kordic.

Waarvan worden de tien Bosnische Kroaten nu beschuldigd? Voormalig journalist Kordic was in 1993 vice-president van de Bosnisch-Kroatische

Kordic

nationalistische partij HDZ. In dat jaar hadden de Serviërs hun etnische zuiveringen vrijwel voltooid. Op tafel lag het zogeheten 'Vance-Owenplan', dat Bosnië Herzegovina in tien kantons verdeelde. Vanaf eind 1992 liepen de spanningen tussen Bosnische Kroaten en moslims op en waren er sporadische schermutselingen. In april 1993 besloten de Bosnische Kroaten het Vance-Owenplan eigenhandig uit te voeren. In de kantons waar zij volgens het plan de macht zouden krijgen, opende het Bosnisch-Kroatische leger (HVO) de aanval op moslim-dorpjes. Het ging met name om de Lasva-vallei in Centraal-Bosnië. Vooral in het dorpje Ahmici werd bloedig huisgehouden. Hier verloren ten minste 103 moslims het leven en er werden 140 huizen, een school en twee moskeeën vernield. In totaal zijn in de Lasva-vallei enkele honderden moslims vermoord. De Kroaten bereikten hun doel: moslims vluchtten massaal naar het omliggende moslimgebied. In het hart van Bosnië Herzegovina ontstonden twee Kroatische enclaves rond de stadjes Vitez en Kiseljak. De tien Bosnische Kroaten die nu naar Den Haag zijn gekomen, hebben allen een rol gespeeld bij de etnische zuiveringen in het Lasva-dal. Volgens de dagvaardingen van het Haagse tribunaal dragen Kordic en generaal - toen kolonel - Tihomir Blaskic de grootste

LAŠVA-VALLEI

verantwoordelijkheid voor de etnische zuiveringen. Kordic heeft steeds ontkend betrokken te zijn geweest bij oorlogsmisdaden. Direct nadat het tribunaal hem in december 1995 in staat van beschuldiging stelde zei hij dat de Bosnische Kroaten de oorlog alleen maar hebben overleefd door hun eigen staat op te richten en 2 doelen na te streven die al vijf tot zes jaar geleden zijn geformuleerd: de schepping van een Kroatische staat en de bevordering van een Kroatisch staatsgezag in delen van Bosnië Herzegovina. Kordic omschreef de aanklacht van het tribunaal tegen hem als een "internationale samenzwering tegen recht van de Kroaten om hun vaderland in Bosnië te verdedigen". Eén dag nadat hij in staat van beschuldiging was gesteld, kreeg Kordic in december 1995 een hoge onderscheiding van de Kroatische president Franjo Tudjman. De onderscheiding werd hem toegekend wegens "het bevorderen van de reputatie van Kroatië in het buitenland". Onder de ander 'kopstukken' was Mario Cerkez. Hij leidde de Viteska-brigade van de HVO die deelnam aan de slachtpartijen rond Vitez. De overige gedagvaardden zouden als HVO-militairen daadwerkelijk deel hebben genomen aan de moordpartijen in Ahmici en andere moslimdorpen.

Nog één prominente Kroatische verdachte is voortvluchtig: Ivica Rajic, oud-commandant van een leger-eenheid van de Bosnische Kroaten. Verder al meldde een andere prominente Bosnische Kroaat, generaal Tihomir Blaskic, zich in Den Haag.

HONGARIJE

MEESTE HONGAREN WILLEN IN DE NAVO

Een ruime meerderheid van de Hongaren is voor toetreding van hun land tot de NAVO. Na telling van driekwart van de stemmen bleek dat 85,4 procent van de kiezers in het op 16 oktober gehouden referendum in stemt met het lidmaatschap van de organisatie. Iets minder dan de helft (49,2 %) van de acht miljoen kiesgerechtigden nam deel aan het referendum. Daarmee is de volksraadpleging geldig. De regeringspartijen, die voor toetreding zijn, vreeden dat minder dan 25 procent zou komen opdagen. Daarmee zou de uitslag van het referendum ongeldig zijn en zou de regering gezichtsverlies hebben geleden. Tegenstanders, en dat zijn vooral nationalist en orthodoxe communisten, beweren dat een NAVO-lidmaatschap de staat miljoe-

nen kost. Het is de eerste keer dat in een Oost-Europees land een volksstemming werd gehouden over de aansluiting bij het Westerse bondgenootschap. Voor veel kiezers is de keuze voor de NAVO een keuze voor Europa. Ook de naar Hongaarse mening kwetsbare situatie van het land en de matige reputatie van het leger waren doorslaggevende argumenten.

VERWACHTING:

BOSNIË HERZEGOVINA

De *stabilization force* SFOR krijgt naar het zich laat aanzien een opvolgster, een *deterrence force* DFOR. Hoe de afschrikkingsmacht er exact gaat uitzien, is nog onzeker. De internationale vredesmacht die blijft, zal in elk geval kleiner zijn dan de stabilisatiemacht van nu. Sowieso willen de NAVO-planners SFOR nog vóór juni 1998 met eenderde verminderen. Uiteindelijk zouden er 20 duizend militairen blijven.

SERVIË

Voor 7 december staan de presidentsverkiezingen gepland. De belangrijkste kandidaat is Vojislav Seselj. In de vorige ronde op 5 oktober heeft hij geen overwinning kunnen boeken op

Presidentskandidaat Vojislav Seselj (Foto Reuter)

zijn tegenkandidaat Zoran Lilic, de politieke zetbaas van Milosevic. Daarom is er een laatste verkiezingsronde ingelast. Mocht Seselj als overwinnaar uit de race komen dan kan dat van invloed zijn op Servië en Bosnië Herzegovina. Seselj staat bekend als een extreme nationalist en is berucht om zijn ruwe strijdmethode. Seselj pleitte voor de incorporatie van de deelrepublieken Montenegro en Bosnië in een uit te breiden Servië en de opheffing van autonomie van Vojvodina en Kosovo. Met zijn brutaliteit trekt hij verloren zielen aan, de armen, de ontmoedigden, de verschoppelingen die verloren zijn geraakt tussen stad en platteland, die om alle mogelijkheden zijn verbitterd. De populariteit van Seselj is

het duidelijkste teken van wanhoop die door die macht wordt opgewekt. Een overwinning zal mogelijk in de toekomst ten kostte gaan van de moslims in Bosnië Herzegovina, daar deze bevolkingsgroep geen plaats heeft in de gedachtegang van Seselj, namelijk een Groot-Servië.

SAMENVATTING:

De resultaten van de gehouden verkiezingen hebben de etnische scheiding van Bosnië Herzegovina bevestigd. In het algemeen stemden de B-Serviërs voor de Servische partijen om de controle over de RS veilig te stellen. V.w.b. de MKF, hebben de B-Kroaten en de moslims doorgaans getracht hun sterke

gebieden te houden. De implementatie van de verkiezingsresultaten en het terugkeringsproces is dan ook meer gecompliceerd dan voorheen.

Door massaal gebruik te maken van de mogelijkheid om te stemmen in de voormalige woonplaats zijn plaatselijke afwijkingen van de daadwerkelijke etnische verhoudingen ontstaan. Met name in deze probleemgebieden worden bij het installeren en functioneren van de nieuwe gemeenteraden problemen verwacht. De nieuwe gemeenteraden hebben na de officiële uitslag dertig dagen de tijd om hun werk aan te vangen. Door middel van economische sancties kan de OVSE zo nodig druk uit oefenen.

Bijlage 1

VOORLOPIGE UITSLAG GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN VAN DE GROOTSTE STEDEN GEHOUDEN OP 14 SEPTEMBER 1997

BANJA LUKA	SPRS 12 zetels, SSKIP 12 zetels, ZA B-L 8 zetels, DPS 8 zetels, SDS 7 zetels, SDA 6 zetels, SPAS 5 zetels, HDZ 4 zetels, SBiH 3 zetels en SSJ 1 zetel.
BOGOJNO	HDZ 10 zetels, KCDBiH ² 20 zetels.
BOSANSKA KRUPA	SDS 35 zetels, geen andere kandidaten.
BOSANSKI PETROVAC	overwinning voor de Servische Zavicaj Partij met 50,3%, de Coalitie 43% en Slivar Vojo 6%, DSBL 6 zetels, SPRS 4 zetels, SDS 22 zetels, NSRS 2 zetels.
BRATUNAC	SPRS 2 zetels, SDS 9 zetels, KCDBiH 20 zetels, SRS 14 zetels.
BRCKO	KCDBiH 16 zetels, SPD 7 zetels, HDZ 3 zetels, SDS 17 zetels, SRS 7 zetels, SPRS 6 zetels. (Servische meerderheid).
BREZA	Coalitie wint 65% ZL 1997 = 5 zetels, SDS 3 zetels, KCDBiH 22 zetels
BUGOJNO	HDZ BiH 10 zetels, KCBiH 20 zetels,
BUSOVACA	HDZ 17 zetels, Coalitie 12 zetels, SDP 2 zetels.
CAJNICE	SDA-coalitie grootste partij, SDS 12 zetels, SRS 10 zetels, KCDBiH 13 zetels.
CAPLJINA	HDZ 22 zetels, KCDBiH 8 zetels.
CAZIN	Coalitie wint met 96%, DNZ krijgt 14%
DERVENTA	SDS 27%, SRS 11%, SPRS 12%, Coalitie 11%, HDZ 16%.
DONJI VAKUF	SDP 3 zetels, KCDBiH 18 zetels.
DRVAR	ZA 19 zetels, HDZ 11 zetels.
FOCA/SRBINJE	SRS 15 zetels, SDS 12 zetels, KCDBiH 18 zetels.
FOJNICA	SDA 17 zetels, SDP 2 zetels, HDZ 12 zetels.
GLAMOC	Geen B-Servische overwinning. Zavicaj 6 zetels, HDZ 6 zetels, KCDBiH 3 zetels.
GORAZDE	Coalitie 83%, gezamenlijke lijst 7%, SDP 6%.
GORNJI VAKUF	SDA-Coalitie 56%, HDZ 40%.
ILIDZA	Coalitie 61%, SDP 11%, gezamenlijke lijst 7%, HDZ 9%
JAJCE	Geen moslim overwinning. HDZ 16 zetels, SDA-coalitie 16 zetels.

KAKANJ	SDP 16% SDA, 19 zetels, SDP 5 zetels.
KISELJAK	SDA 9 zetels, HDZ 14 zetels.
KOPACI	100% Servisch.
KOTOR VAROS	SDS 21% = 8 zetels, SRS 16% = 6 zetels, SPRS 3 zetels, HDZ 10% = 4 zetels, Coalitie 13 zetels.
MOSTAR	SDA 60% = 14 zetels, HDZ 38% = 10 zetels, SDA 2%.
NOVI GRAD SARAJEVO	Coalitie 61%, SDP 18%, HDZ 6%.
NOVI TRAVNIK	HDZ 12 zetels, KCDBiH 11 zetels.
NOVO SARAJEVO	Coalitie 51%, SDP 24%, HDZ 9%.
ODZAK	SDS 18 zetels, KCDBiH 17 zetels.
PALE	SDS 26 zetels, SRS 19 zetels, KCDBiH 5 zetels.
PRIJEDOR	SDA coalitie grootste partij, geen overwinning.
PRJAVOR	SDS 37%, SPRS 14%.
PROZOR/RAMA	HSP 2 zetels, HDZ 19 zetels, KCDBiH 9 zetels.
ROGATICA	SPRS 3 zetels, SDS 16 zetels, SRS 9 zetels, KCDBiH 21 zetels.
SREBRENICA	KCDBiH 24 zetels, SDS 12 zetels, SRS 8 zetels, De moslims beheersen nu de toekomstige gemeenteraad.
SRPSKA ILIDZA	SDS 48%, SRS 42 %.
STARI GRAD	SDS 17 zetels, SRS 13 zetels.
STOLAC	HDZ 17 zetels, SDA -coalitie 13 zetels,
TRAVNIK	Coalitie 54% = 18 zetels, HDZ 35% = 11 zetels, SDP 2 zetels.
TREBINJE	SRS 12 zetels, SDS 16 zetels, SPRS 7 zetels, DCRS 2 zetels, KCDBiH 7 zetels.
TRNOVO	SDS 15 zetels, KCDBiH 11 zetels.
TUZLA	Wordt gedomineerd door Kroaten, heeft de HDZ uitslag geboycot, daar door coalitie rond SDA absolute meerderheid.
VELIKA KLADUZA	Abdic grote overwinnaar. 15 van de 24 zetels, SDA 7 zetels, Stranka ZABiH 2 zetels.
VISEGRAD	SDS 16 zetels, SRS 14 zetels, KCDBiH 20 zetels.
VITEZ	HDZ 17 zetels, KCDBiH 14 zetels.
VLASENICA	SPRS 2 zetels, SDS 13 zetels, SRS 15 zetels, KCDBiH 20 zetels.
VOCOSCA	Coalitie 72%, SDP 15%, gezamenlijke lijst 7%.
VUKOSAVLJE/ODZAK	SDS 18 zetels, KCDBiH 17 zetels.
ZEPCE	KCDBiH 39 zetels, HDZ 3 zetels, boycot door HDZ (lokaal)
ZVORNIK	SDS 20 zetels, SRS 14 zetels, KCDBiH, 28 zetels.

²KCDBiH = moslim coalitie partij van de SDA, SBiH LS en MBO

DE S2/G2 EN DE LUCHTDREIGING

Aoo A.W. Breurkes en kap B. van Elk

INLEIDING

In voorgaande artikelen in de *Infoscoop* nrs 3/97, 4/97, 5/97, 7/97 en 8/97 hebben we stilgestaan bij de vormen van luchtdreiging. Om nu te kunnen reageren op deze vormen, zal de S2/G2 een analyse moeten maken van de luchtdreiging van de vijandelijke luchtstrijdkrachten. In deze bijdrage willen wij deze vertaalslag eens nader met u gaan bekijken.

Voor deze publicatie is gebruikgemaakt van fotomateriaal uit *W.A.P. en Wings of Fame*.

DOEN WE ER NU IETS AAN?

Kijken we terug naar de oefeningen die in het verleden gehouden zijn, dan moeten we helaas constateren, dat er weinig tot vaak niets aan luchtdreiging is gedaan. De oorzaken zijn onder andere:

- S2/G2 functionarissen zijn opgeleid in het analyseren van de grond dreiging en niet in het analyseren van luchtdreiging;

- grondtroepen hebben we direct onder waarneming. Dit in tegenstelling tot de luchtstrijdkrachten die op verafgelegen locaties zijn gestationeerd; de veelal gehanteerde uitspraak: "Ze komen van alle kanten", geeft voor de meeste onder ons het gevoel dat we er toch niets aan kunnen doen;

- "De Luchtdoelartillerie houdt zich hier toch mee bezig", is een geëigende uitspraak.

Het gevolg van de hierboven genoemde oorzaken is, dat de meeste S2/G2 functionarissen er ten onrechte niets of weinig aan doen. Als u beschikt over de juiste factoren, dan bent u zeker in staat om een luchtdreigingsanalyse te maken.

FACTOREN

De volgende factoren, die van invloed zijn op het maken van de luchtdreigingsanalyse, zijn:

- in welk type Conflict bevinden we ons;

- Weer & Terrein;

- relatie Grond- en Politiek optreden;

- Doelanalyse in relatie tot Weer & Terrein;

- over welke vliegtuigen, helikopters en bewapening kunnen de vijandelijke luchtstrijdkrachten beschikken;

Verouderde MiG-21 van de Kroatische luchtmacht

- wat is de doctrine van de vijandelijke luchtstrijdkrachten;

De hierboven genoemde factoren zullen we met een ruimtelijke blik in relatie tot de luchtdreiging eens nader gaan bekijken.

HET CONFLICT

Ieder conflict is anders. Dit houdt in dat bij ieder conflict het optreden van de vijandelijke luchtstrijdkrachten verschillend zal zijn en de S2/G2 zal in eerste instantie moeten gaan kijken in wat voor conflict hij zich bevindt.

We beschouwen twee voor ons herkenbare conflicten:

- Algemene Verdedigingstaak, ook wel War Operation (WO) genoemd;

- Vredes Operaties of anders genoemd Peace Support Operation (PSO).

WAR OPERATION (WO)

Bij een WO zien we dat de strijdende partijen gescheiden worden door een frontlijn. De inzet van de luchtstrijdkrachten vindt plaats vanaf vliegvelden die ver van de frontlijn verwijderd zijn. Gevechtspiloten moeten in terreinconfiguraties opereren, die voor hen totaal onbekend zijn (zie foto op volgende pagina). De passieve luchtdreiging zal worden uitgevoerd

vanuit het luchtruim dat boven het operatiegebied van de vijand ligt of met verkenningstoestellen, zoals UAV's die vanaf eigen grondgebied worden ingezet, en boven ons operatiegebied opereren. De inzet van gevechtsvliegtuigen en helikopters zal tijdens het conflict volgens een vaste doctrine (aanvalsmethodieken)

plaatsvinden. Deze inzet zal de manoeuvre ondersteunen en als gevolg hiervan in nauwe relatie staan tot het grondoptreden.

PEACE SUPPORT OPERATION (PSO)

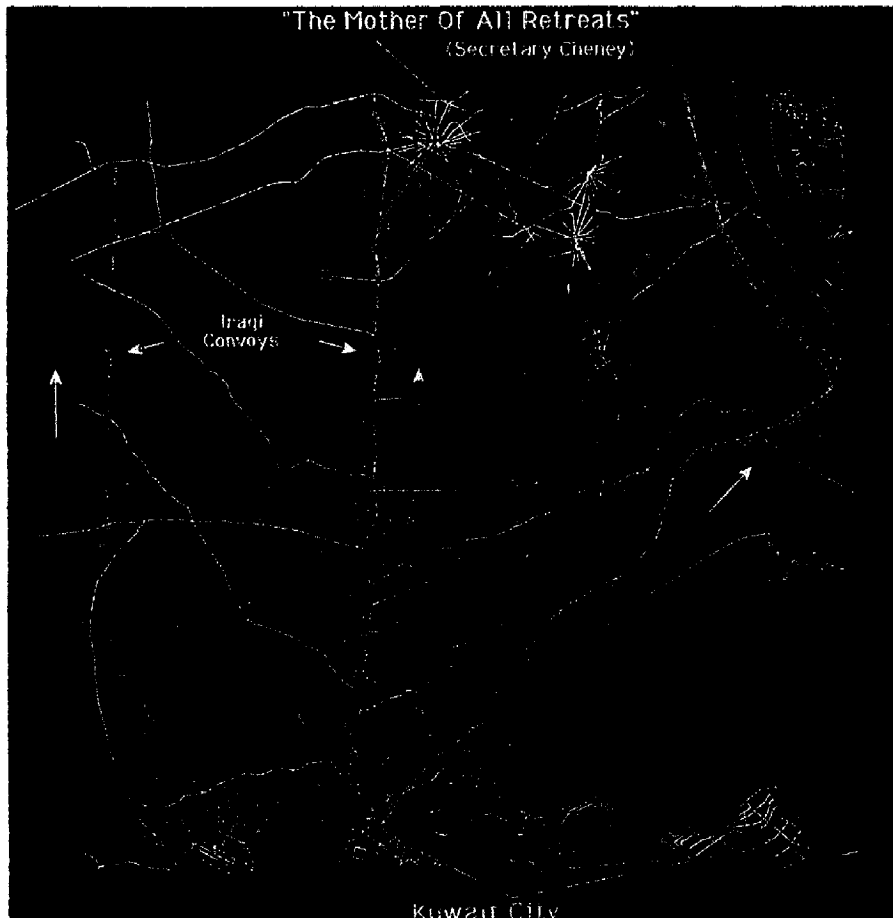
Bij een PSO bevindt de vredesstichtende eenheid zich midden in het gebied van de strijdende partijen (voortaan WF=Warring Factions genoemd) en liggen de vliegvelden op korte afstanden van de eenheden. In een PSO zullen de luchtstrijdkrachten van de WF de opgelegde restricties en de controle van het luchtruim, uitgevoerd door de vredesstichtende eenheid, trachten te ontduiken. Als gevolg hiervan zullen de WF het gebruik vanaf niet reguliere vliegveldjes met helikopters en/of kleine vliegtuigen in meerdere mate gaan toepassen. Het optreden door de WF zal niet

SF.260 met rocketpods

volgens een vaste doctrine worden uitgevoerd. Met andere woorden, het

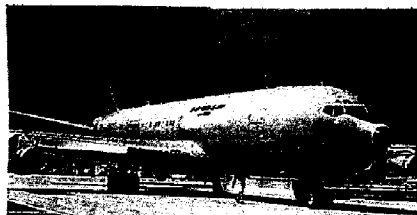
"The Mother Of All Retreats"
(Secretary Cheney)

lijke grondtroepen in het gebied zullen ondanks de lokale mist hun opdracht met beperkingen uitvoeren, terwijl vliegtuigen en helikopters in de meeste gevallen niet of nauwelijks kunnen opereren. Het kan zelfs zo zijn, dat op uw locatie het weer goed is, terwijl op het vliegveld een paar honderd kilometer van uw locatie verwijderd, er een zeer dichte mist aanwezig is. Dit zou kunnen inhouden dat er op dat moment geen inzet zal plaatsvinden van vliegtuigen. Conclusie is, dat niet alleen het lokale weer voor de inzet van het luchtwapen van invloed is, maar ook hoe het weer is in de omgeving van de vliegbasis vanwaar de toestellen opereren. Deze gegevens zult u van het naast hogere niveau moeten ontvangen.

TERREIN

De S2/G2 functionaris is opgeleid om het terrein voor het grondoptreden te bekijken. Een bos, moeras of meer is voor het grondoptreden een remmend of stoppend element. De ontplooiing van luchtverdedigingsmiddelen in deze gebieden is nauwelijks of geheel niet mogelijk en deze gebieden kunnen voor vliegtuigen en helikopters v.w.b. naderingen veel voordelen opleveren. Helikopters zullen bossen gebruiken voor een gedekte nadering en vanuit of achter deze bossen hun aanval uitvoeren. In gebieden met brede dalen is het voor piloten van gevechtsvliegtuigen makkelijker te manoeuvreren dan in gebieden met smalle, stijle dalen. In een woestijngebied zullen de vijandelijke luchtmachtstrijdkrachten anders optreden dan in een terrein met bossen of heuvels. Zie onderstaande foto's

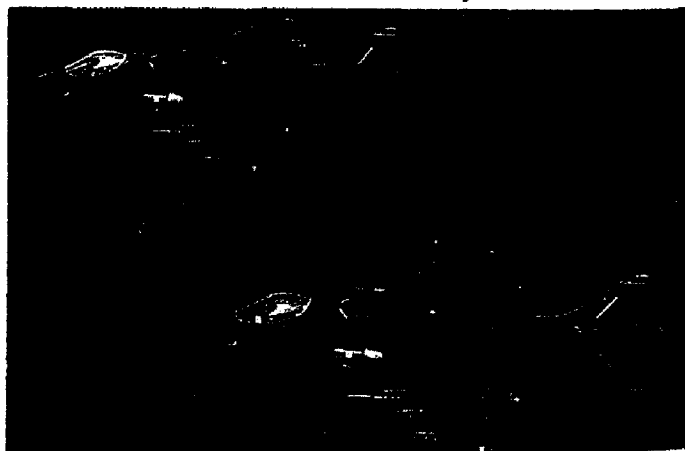
J-STARS E-8 A, met beeld van Irakese troepenverplaatsingen uit Koeweitstad

optreden is grillig. De inzet van het luchtwapen is bij dit soort operaties niet alleen gebonden aan het grondoptreden, maar zal één van de WF trachten een politiek signaal af te geven aan de andere WF of aan de eenheid die de PSO uitvoert. Een groot voordeel voor de piloten van de WF is, dat zij het terrein zeer goed kennen en dit maximaal zullen uitbuiten;

het is tenslotte hun eigen gebied. De conclusie is dat het belangrijk is om te weten in wat voor soort conflict we ons bevinden en het herkennen van de afwijkende factoren in deze conflicten. Een vaste matrix is hier niet voor te geven, want ieder conflict staat op zich zelf.

WEER

Lokale mist beperkt het zicht, zowel voor het optreden van de grondtroepen als dat van de luchtmachtstrijdkrachten. Er is echter één verschil. De vijande-

Het terrein levert de piloten niet alleen voordelen op, maar legt ze ook beperkingen op.

We zullen ons dus niet alleen moeten beperken tot het kijken in het horizontale vlak van het terrein, maar ook in het drie-dimensionale vlak. Eigenlijk zouden we het liefst het terrein vanuit de lucht bekijken. Voor de meeste inlichtingen functionarissen is dit een geheel nieuwe dimensie.

RELATIE GRONDOPTREDEN EN POLITIEKE INVLOEDEN

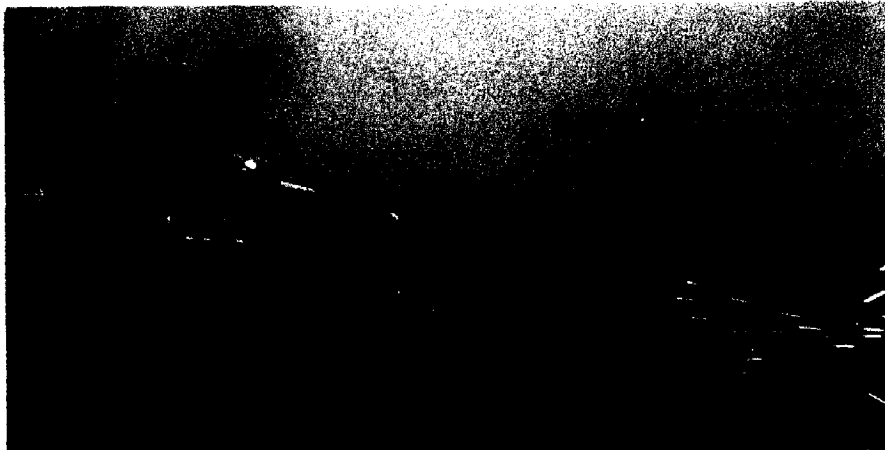
Zoals we reeds gezien hebben bij de uiteenzetting in het punt CONFLICT, heeft het optreden van de vijandelijke luchtmacht een relatie naar het grondoptreden als naar de politiek. Dit is uiteraard afhankelijk van het soort conflict.

De vijand zal de brug, die in zijn hoofdaanvalsrichting ligt en belangrijk is voor zijn opmars, niet vernietigen. Hij heeft deze brug zelf nodig. Indien de S2/G2 weet wat het uiteindelijke aanvalsdoel van de vijand is, dan kan hij daaraan die doelen relateren, die de vijandelijke luchtmacht zullen aanvallen, opdat onze eenheden hem zo min mogelijk in zijn opdracht zullen hinderen. De analyse van de gronddreiging is in deze een belangrijk gegeven.

Het vinden van een relatie tussen het grondoptreden enerzijds en het optreden van de luchtmacht anderzijds bij een PSO is gezien het niet gestructureerd optreden van de WF moeilijk te analyseren. De politieke intenties, die een WF nastreeft, zal voor de S2/G2 moeilijk te analyseren zijn. Onder deze politieke intenties wordt verstaan: welk object is voor de WF belangrijk om te gebruiken, zodat dit als een politiek signaal zal worden gezien. Om toch tot een analyse te kunnen komen zal de S2/G2 van het naast hogere niveau gegevens moeten krijgen over de politieke intenties van de WF. Tevens zal hij de politieke signalen uit zijn gebied van verantwoordelijkheid hieraan moeten toevoegen. Op deze wijze is het mogelijk om objecten te analyseren die een politieke waarde hebben voor de WF.

DOELANALYSE

Uit bovenstaande gegevens kan de S2/G2 een analyse maken welke objecten de vijand zal gaan aanvallen. Een volgende stap is, dat de S2/G2 zich moet gaan afvragen of die vijand wel de middelen heeft om deze doelen aan te aanvallen. Kan hij slechts over verouderd of over modern materieel beschikken. Heeft hij wel de juiste bewapening (ongeleide- of geleide bommen) en vliegtuigen om die brug te vernietigen en zijn deze wel operationeel inzetbaar. Zijn de piloten van de vijandelijke luchtmacht wel opgeleid om dit soort doelen aan te vallen en hoe worden deze aanvallen uitgevoerd (horizontaal bombardement of een duikaanval). Kan hij alleen overdag of ook bij slecht weer opereren.

Lucht-grondondersteuning met 2.75 inch ongeleide raketten

Het terrein, dat in eerste instantie v.w.b. de mogelijkheden van de vijandelijke luchtmacht in algemene zin is geanalyseerd, zal rondom het te beveiligen object uitgebreid moeten worden bekeken. Deze terreinanalyse moet de naderingsmogelijkheden van de vijand aangeven. Een brug die in een nauwe bergketen ligt, zal moeilijk of in het geheel niet door vijandelijke gevechtsvliegtuigen kunnen worden aangevallen. Echter indien u in een PSO opereert dan zou het best eens kunnen zijn, dat dit met helikopters of met kleine vliegtuigen kan worden uitgevoerd. In een breed dal heeft de vijand naar alle waarschijnlijkheid wel de mogelijkheid om met gevechtsvliegtuigen deze doelen uit te schakelen.

We zien dat het terrein, de materiële

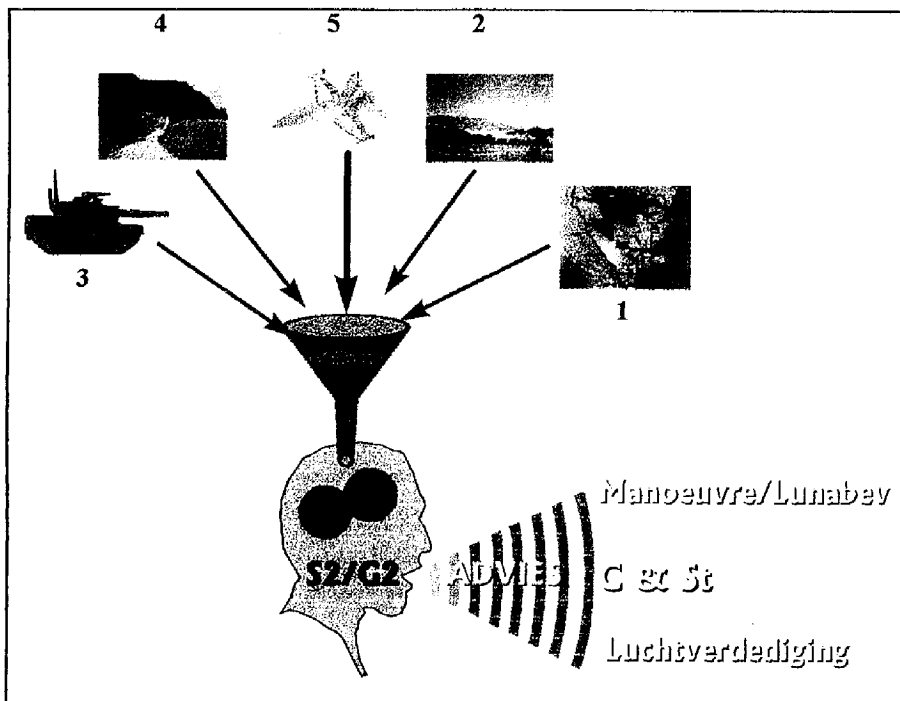
middelen, de doctrine, de geoefendheid van piloten en het soort conflict invloed hebben bij het bepalen van het object en hoe de vijandelijke luchtmacht deze doelen zullen aanvallen.

EINDCONCLUSIE

Vaak is het zo, dat er meer doelen zijn, dan dat wij kunnen beveiligen met onze luchtdoelartillerie en luchtnabijbeveiligingsmiddelen. De S2/G2 zal met de hier bovengenoemde geanalyseerde gegevens zijn commandant en/of staf informeren waar naar alle waarschijnlijkheid de prioriteiten van de vijandelijke luchtmacht zullen liggen. Tevens zal hij aangeven op welke wijze, met welke middelen en in welke fase (passieve, actieve en passieve-actieve) de lucht

dreiging wordt uitgevoerd. Op deze wijze kan de commandant en/of de staf de luchtverdedigseenheden en de luchtnabijbeveiligingswapens zo effectief mogelijk inzetten.

De luchtdoelartillerie beveiligt die brug dan niet nutteloos, omdat is gebleken dat de vijand deze zelf hard nodig heeft voor het succesvol uitvoeren van zijn operatie. De luchtnabijbeveiligingswapens worden, omdat er geen helikopterdreiging is, niet onnodig onttrokken aan het grondgevecht. Door de commandant te informeren over hoe de passieve luchtdreiging zal worden uitgevoerd, zal deze in staat zijn om in zijn OBP (Operationeel Besluitvormings Proces) dit aspect op de juiste wijze te verwoorden.

Op deze wijze zullen we, met een juiste analyse van de luchtdreiging gedaan door de S2/G2, in de naaste toekomst de luchtdreiging het hoofd kunnen bieden.

1. Conflict
2. Weer en Terrein Algemeen
3. Relatie Grondoptreden en politieke invloeden
4. Doelanalyse/Weer en Terrein
5. Inzetmiddelen